

VALVAMISPÜHAPÄEV AD 2023
Mk 13:33–37 (MI 3:13–18; Hb 3:12–15 või Ilm 22:10–17)

33 Vaadake ette, valvake, sest teie ei tea, millal see aeg on käes!

34 Nii nagu inimene, kes reisis võõrsile ja jättis oma maja, andes sulastele meelevalda, igapäevasele tööle, ja uksehoidjal käskides valvata,

35 nõnda valvake nüüd, sest te ei tea, millal majaisand tuleb, kas õhtul või keskööl või kukelaulu ajal või varahommikul,

36 et ta äkitselt tulles ei leiaks teid magamas.

37 Aga mida ma ütlen teile, ütlen kõigile: Valvake!

Pange tähele, olge ärkvel, te ei tea ju, millal on aeg. Otsekui võõrsil olev inimene oma koda maha jättes ja oma orjadele meelevalda, igapäevasele tööle andes andis uksehoidjale korralduse, et ta oleks valvel, valvake nüüd – te ei tea ju, millal koja isand tulemas on, kas õhtul või keskööl või kukelaulu ajal või varahommikul, et Ta ootamatult tulles teid magamas ei leiaks. Mida ma aga ütlen teile, ütlen kõigile: valvake!

Sissejuhatus

Teise evangeeliumi autoriks on kiriku pärimuse kohaselt Barnabase, Pauluse ja hiljem ka Peetruse kaaslasteks olnud Markus, kelle pärisnimeks oli Apostlite tegude raamatu järgi Johannes (Ap 12:12.25; 15:37).¹

Kiriku liturgiline traditsioon ei samasta Johannes Markust evangelist Markusega, vaid näiteks Rooma Martüroloogium meenutab neid kahe erineva isikuna:

25. aprillil – «Aleksandrias püha evangelist Markuse sünnipäev. Ta oli apostel Peetruse õpilane ja tõlk; Roomas palusid vennad tal kirjutada evangeeliumi. Seda ta tegi, ja selle lõpetanud, läks Egiptusesse. Kõigepealt ta kuulutas Kristust Aleksandrias ja rajas seal koguduse; hiljem ta vahistati kristliku usu pärast, seoti köidikuisse ning piinati rängalt üle kivide lohistades. Pärast seda hoiti teda vangistuses, kus ta sai esmalt kinnitust ingli külaskäigu ja seejärel Issanda enda ilmumise läbi. Ta kutsuti taeva kuningriiki Nero kaheksandal valitsemisaastal.»

27. septembril – «Foiniikias Bybloses püha piiskop Markus, keda püha Luukas kutsub Johanneseks ning kes oli selle Maarja poeg, keda meenutatakse 29. juunil.»

---

¹ Nimi Ἰωάννης tuleneb heebrea nimest יוֹחָנָן või יְהוֹחָנָן ning tähendab «JHWH on armuline», «JHWH on armu andnud», «JHWH armukink». Nimi Μάρκος pärineb ladina keelest ning on tõenäoliselt seotud sõjajumaluse Marsiga.

Kui martüroloogiumis mainitud Nero kaheksas valitsemisaasta evangelist Markuse surma-aastana on õige ning kui Markus kirjutas evangeeliumi Roomas, siis pidi see valmima millalgi enne aastat 60. Ning kui sellele lisada pärimus, et Rooma kristlased² palusid Markusel kui Peetruse saatjal ja tõlgil talletada kirjalikult see, mida ta oli apostlilt kuulnud, võib Markuse evangeeliumi vaadelda kui Peetruse tunnistust Jeesuse elust, kannatustest, surmast ja ülestõusmisest.

Viimast kinnitab Markuse kavatsetult lihtne ja otsekohene jutustamisstiil ühes tõsiasjaga, et erinevalt teistest evangelistidest keskendub Markus vähem pikkadele jutlustele ja tähendamissõnadele ning rohkem Jeesuse tegudele, sh imetegudele.

Pidades silmas Markuse evangeeliumi tõenäolist koostamisaega ja -paika, joonistub välja ka selle sõnumi eripära: see on suunatud tagakiusatud, kannatavale ja võitlevale kogudusele. Markuse evangeeliumi ülesehitust vaadeldes on tähelepanuväärne, et kolmandiku selle mahust haarab Jeesuse maise elu viimane nädal, iseäranis Tema kannatuse ja ristisurma lugu – ning algusest peale peab Jeesus seisma silmitsi kriitikute, vaenulikult meelestatud kirjatundjate ja ka omaenda jüngrite mõistmatuse ja argusega.

Samuti algusest peale ei tee Markus mingit saladust sellest, kes Jeesus on. Raamat algab sõnadega: «Jeesuse Kristuse, Jumala Poja evangeeliumi algus.» (Mk 1:1) ning juba esimeses peatükis tuleb esile Jeesuse jumalik vägi ja olemus – sellena, kellele kuuletuvad metsloomad ja keda teenivad inglid (Mk 1:13); kelle kutsele järgnedes ollakse valmis jätma silmapilkselt maha kõik endine ja alustama uut, täiesti tundmatut elu (Mk 1:17j); kes ei õpeta mitte «nagu kirjatundjad, vaid nagu see, kellel on meelevad» (Mk 1:22); keda tunnustavad ja kelle sõna kuulavad isegi rüvedad vaimud (Mk 1:24–27).

Kuna, nagu öeldud, suur osa Markuse evangeeliumist käsitleb otsesemalt või kaudsemalt Jeesuse kannatusi ja surma (ning vastuolusid vaimuliku või ilmaliku autoriteedi kandjatega), on selge, et raamatu eesmärgiks ei ole kujutada Jeesust [vaid maise] imetegijana. Kogu oma väest ja meelevallast hoolimata näib Ta viimaks ikkagi lüüa saavat – aga just seeläbi saab Tema lugu neile, keda Temasse uskumise pärast taga kiusatakse, tõeliseks kinnituseks, sest nagu Jeesus ise ütleb, «kui keegi tahab käia Tema järel, siis ta salaku oma mina ja võtku oma rist ja järgnegu Talle» (vrd Mk 8:34).

Kui siinkohal mõelda Markuse evangeeliumi lõpu peale, siis võib-olla ei olegi see, nagu vahel arvatakse, kaduma läinud, vaid autor jättiski meelega, täiesti kavatsetult ja selge eesmärgiga otsad lahtiseks: ingel käsib naistel minna ja Issanda ülestõusmist kuulutada, nemad aga «ei öelnud kellelegi midagi, sest nad kartsid» (Mk 16:8).

---

² Kuna Markus peab oma evangeeliumis vajalikuks selgitada mitmeid heebrea- ja arameakeelseid väljendeid ja mõisteid, oli tõenäoliselt tegemist endistest paganatest kristlastega.

Markuse evangeeliumi eesmärgiks on tunnistada Jeesusest kui tõelisest Jumala Pojast, kes on samal ajal ka tõeline inimene,³ kes, omades meeleva da nii inimeste kui loomade ja loodusjõudude üle, nii inglite kui kurjade vaimude üle, nii haiguste kui isegi surma üle, pidi siiski kannatama ja surema – selleks, et need, kes Teda järgivad, võiksid ka ise risti kandes ja kannatades, ülimalt tõenäoliselt koguni oma usu pärast surres, saada osa Tema võidust.

See võit – lõplik võit – võib küll praegu veel inimsilme eest varjul olla (võib-olla just seetõttu ei kõnele Markuse evangeelium algselt midagi ülestõusnud Jeesuse ilmumistest), ent on sama sama kindel ja reaalne nagu kõik need lood, mida Markus on Peetruse kui neid oma silmaga näinu jutustuste põhjal vahendanud. Oluline on mitte usku kaotada, vaid kindlaks jääda, Jeesuse kuulutatud ja Temas teostunud evangeeliumist osa ja aru saada ning seda ustavalt tunnistada.

Selle kinnitusega sobitub hästi ka Markuse evangeeliumi praegune, tõenäoliselt teiste evangeeliumide põhjal hiljem kokku pandud ja lisatud lõpp, milles julgustatakse nii Jeesusesse uskuma kui sellest usust tunnistust andma sõnadega (ühtlasi uskmatuse või usust äralangemise eest hoiatades): «Kes usub ja on ristitud, see päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka. Kuid uskujaid saavad sellised tunnustähed: minu nimel ajavad nad välja kurje vaime, räägivad uusi keeli, tõstavad paljaste kätega üles märkmadusid, ning kui nad jooksid midagi surmavat, ei kahjustaks see neid; haiged, kellele nad panevad käed peale, saavad terveks.» (Mk 16:16–18)

Keelelisi märkuseid

Vaadake ette – βλέπετε – sõna βλέπω tähendab «nägema», «vaatama», «vaatlema», ka «tähele panema», «märkama», «mõistma».

Valvake – ἀγρυπνεῖτε – sõna ἀγρυπνέω tuleneb eitavast eesliitest α ja sõnast ὕπνος – «uni» –, tähistades ärkvel / ärgas olemist.

See aeg – ὁ καιρός – sõna καιρός tähistab enamasti kindlalt määratletavat aega ja ajavahemikku või kindlaksmääratud ajahetke.

Kes reisis võõrsile – omadussõna ἀπόδημος – «võõrsil [olev/viibiv]» koosneb lahutamist ja eemaldamist tähistavast eessõnast ἀπό ning sõnast δῆμος – «rahvas» (eeskätt poliitilise üksuse tähenduses, nagu näiteks inglise keeles *nation*).

Jättis – ἀφεις – sõna ἀφίημι tähendab siin «[lahkudes] maha jätma».

Maja – τὴν οἰκίαν – sõna οἰκία tähendab «koda», «maja», «kodu».

---

³ Siinkohal tasub meenutada mitmete Rooma keisrite, sh Nero poolt endale omistatud tiitlit *Divi Filii*, mida võib samuti tõlkida «jumala poeg».

Sulastele – τοῖς δούλοις – sõna δούλος tuleneb verbist δέω – «siduma», «kinnitama», «[kellegagi] seotud olema», «[kellelegi] kuuluma» – ning tähistab pigem orja kui sulast.

Meelevalla – τὴν ἐξουσίαν – ἐξουσίαν – sõna ἐξουσία tähistab eeskätt õiguslikku (ja õiguspärast) meelevalda, voli, võimu, autoriteeti.⁴

Töö – τὸ ἔργον – sõna ἔργον tähendab «tegevus», «ettevõtmine», «töö», «[teatava töö teostamiseks] tehtav».

Käskides – ἐνετείλατο – sõna ἐντέλλομαι tähendab «korraldust andma», «käskima».

Valvata – γρηγορή – sõna γρηγορέω – «valvama», «valvel olema», «tähelepanelik olema», «ärgas olema» – tuleneb verbist ἐγείρω – «tõusma», «ärkama».

Majaisand – ὁ κύριος τῆς οἰκίας – κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Tuleb – ἔρχεται – originaalis kasutatud oleviku ajavormi võiks tõlkida ka: «on tulemas».

Varahommikul – πρωῖ – sõna πρωῖ tähistab väga varajast aega umbkaudu vahemikus kella kolmest kuni kella kuueni.

Äkitselt – sõna ἐξαίφνης – «ootamatult», «äkitselt», «ettenägematult» – koosneb seestütlevast eessõnast ἐκ ja sõnast αἰφνίδιος – «ettenägematu», «ootamatu».

Sisuline analüüs

Markuse evangeeliumi kolmeteistkümnnes peatükk algab Jeesuse ja Tema jüngrite kahekõnega. Jüngrid osutavad pühakojale (võib-olla teistelegi muljetavaldavatele hoonetele Jeruusalemmas) ning ütlevad: «Õpetaja, ennäe, missugused kivid ja missugused hooned!» (Mk 13:1) Nendes sõnades avalduv mõtteviis kattub sellega, mis tuli ilmsiks siis, kui Sebedeuse pojad küsisid Jeesuselt kohti Tema kirkuse paremal ja pahemal käel ning ülejäänud jüngridki ei suutnud varjata oma igatsust au järele (Mk 10:35–45), nagu ka siis, kui Peetrus, õige pea pärast seda, kui oli Jeesuse Messiaks tunnistanud, noomis Teda kannatuste ja surma ette kuulutamise eest (Mk 8:31–33).

Samasuguses vaimustuses, nagu nüüd Jeruusalemma ja sealse templi suuruselt, võimsusest ja ilust, olid jüngrid ka Jeesuse enda suurtest ja vägevatest tegudest – ning nii ühe kui teise puhul Jeesus mitte lihtsalt ei jahutanud nende vaimustust, vaid pigem põrmustas selle täielikult: «Ei jäeta siin kivi kivi peale, mida maha ei kistaks!» (Mk 13:2)

⁴ Sõna ἐξουσία eristamiseks sõnast δύναμις – «vägi» – võib kasutada näidet politseinikust, kellel ei ole «väge/ jõudu» peatada liiklust, küll aga on «meelevald/autoriteet» seda teha.

Konkreetselt peab Jeesus silmas järgneva poole sajandi jooksul toimunud sündmusi, mille kulminatsiooniks sai Juudi sõda aastail 66–70 ühes sellele eelnenud vastupanu ja mässukatsetega ning neile lisandunud looduskatastroofidega⁵ (Mk 13:7–20). Siiski on täiesti selge, et Jeesuse ettekuulutust ei tohi piirata nimetatud sündmustega, vaid need on üksnes näited kogu järgneva ajaloo ja ka kord saabuva ajaloo lõpu illustreerimiseks.

Muidugi huvitas Jeesuse jüngrid esimese asjana, millal see kõik sünnib (Mk 13:4). Jeesus ei andnud sellele küsimusele vastust, vaid kasutas seda jüngrite hoiatamiseks: «Vaadake, et keegi teid ei eksitaks! Paljud tulevad minu nimel, öeldes: «Mina olengi see!», ja eksitavad paljusid. Aga kui te kuulete sõdadest ja sõjasõnumeid, ärge ehmuge: see kõik peab sündima, kuid veel ei ole lõpp käes.» (Mk 13:5–7) Jeesuse sõnul on kõik see alles «sünnitusvalude algus» (Mk 13:8).

Siit on selgesti näha, et Jeesus kasutab loodus- ja ühiskondlikke katastroofe ette kuulutades neid eeskätt märkidena millestki märksa olulisemast: nagu inimesed peavad olema valmis n-ö loomulikes katsumustes vastu pidama, nii peavad nad valmistuma ka selleks, et olla valmis üleloomulikuks – Inimese Poja tulemiseks «pilvedes suure väe ja kirkusega» (Mk 13:26), millega kaasneb see, et Ta laseb oma inglitel koguda kokku «oma valitud neljast tuulest, maa äärest taeva ääreni» (Mk 13:27).

Valmisolek Jeesuse naasmiseks peab olema alaline. Jeesus kasutab selle illustreerimiseks paradoksaalset pilti viigipuust: «Ent viigipuust õppige võrdumit: kui selle okstele tärkavad noored võrsed ja ajavad lehti, siis te tunnete ära, et suvi on lähedal – nõnda ka teie, kui te näete seda kõike sündivat, tundke ära, et Tema on lähedal, ukse taga.» (Mk 13:28j) Paradoksaalne on see võrdpilt seetõttu, et nii Jeesusel endal kui Tema jüngritel oli kindlasti värskelt meeles see, mis oli juhtunud nende saabumisel Jeruusalemma: «Ja järgmisel päeval Betaaniast lahkumisel tundis Jeesus nälga ja kui Ta kaugelt nägi lehis viigipuu, läks Ta vaatama, kas ehk midagi selle otsast on leida. Ja kui Ta puu juurde oli tulnud, ei leidnud Ta muud kui lehti; sest ei olnud viigimarjade aeg. Ja Jeesus ütles puule: «Ärgu keegi enam ialgi söögu sinust vilja!» Ja Ta jüngrid kuulsid seda. Ja varahommikul nägid nad mööda minnes viigipuu juurteni ära kuivanud olevat.» (Mk 11:12–14.20)

Kui evangelist tõdeb, et «ei olnud viigimarjade aeg», siis ei taha ta kindlasti Jeesust naeruvääristada, vaid sellel märkusel on – järgnevat silmas pidades – konkreetne mõte: kui viigipuu jaoks on ette nähtud nii aeg vilja kanda kui aeg vilja mitte kanda, siis need, kes tahavad olla valmis Inimese Poja tulekuks, peavad olema valmis igal ajal. Just sellepärast ei ütle Jeesus neile ka, millal Ta tuleb, kuna vahet ei ole: Tema jüngrite elu

---

⁵ Näiteks Mk 13:8 ettekuulutus maavärinatest täitus õige mitmel korral: Kreetal aastal 46/47, Roomas aastal 51, Frügias aastal 53, Laodikeias aastal 60, Pompeis aastal 64.

peab lakkamatult ja kogu aeg kandma Tema hävimatu sõna (Mk 13:31) head vilja⁶, ning seda mitte ainult peatselt saabuva tasu lootuses või karistuse kartuses. Siinjuures rõhutab Jeesus, et see ei kehti mitte ainult nende puhul, kes Teda tookord vahetult kuulasid, vaid kõigiks sugupõlvadeks: ettekuulutus, et «see sugupõlv ei kao, enne kui kõik see on sündinud» (Mk 13:30), on tõde iga kristlaste põlvkonna puhul.⁷

Jeesus ei vaeva oma pead sellega, millal täpselt kõik viimaks lõpule jõuab: «Seda päeva või tundi ei tea aga keegi, ei inglidki taevas ega Poeg, ainult Isa üksi.»⁸ (Mk 13:32) Jeesuse jaoks on sellest märksa olulisem nii Tema jüngrite valmisolek kui see, kuidas nad kõigile Tema poolt ette kuulutatavatele sündmustele nende aset leides reageerivad. Nagu öeldud, et tohi nad lasta ennast eksitada (Mk 13:5); nad peavad olema ustavad evangeeliumi kuulutamisel (Mk 13:9j); nad ei pea muretsema, kuidas nad neile antud ülesandega toime tulevad, kuna mitte nemad «pole kõnelejad, vaid Püha Vaim» (Mk 13:11). Jeesuse jüngrid peavad arvestama sellega, et nad saavad Tema pärast kõikide vihaaluseks, ent kui nad lõpuni vastu peavad, siis nad pääsevad (Mk 13:13).

Jeesuse sõnul peavad Tema jüngrid olema alati tähelepanelikud, ärksad, otsekui uksehoidja, kes ei tea, millal tema isand koju jõuab, ning kes seetõttu on kogu aeg kohal, ärkvel ja valmis peremehe saabumisel talle ust avama. Seda, et tegemist saab olema pika ootamisega, näitab Jeesuse kasutatud võrdpilt võõrsil viibivast inimesest, kes on oma majapidamise koos sellega kaasneva meelevallaga täielikult oma orjadele üle andnud: ta ei pea eemal viibides nendega ühendust (ta «jättis oma maja» – Mk 13:34), vaid nad peavad neile antud ülesandeid täitma nii, nagu teda polekski.

Sellega ei ütle Jeesus kindlasti, nagu puuduks Tema ja Ta jüngrite vahel pärast Tema «võõrsile reisimist», s.t taevasseminekut igasugune ühendus, vaid kõnealuse võrdpildi mõtteks on jüngrite pideva valmisoleku ja ustavuse möödapääsmatu vajalikkuse rõhutamine: nad on kohustatud olema valvel, nad ei tohi ei vaimselt ega moraalselt uinuda, vaid peavad mõistma, et see ongi nende elu Jeesuse jüngritena: elada ennast täielikult Jumalale üle andes ning Tema halastuse ja helduse hoolde usaldades, teades, et Issand on oma armus «nende päevade arvu kahandanud» (Mk 13:20), s.t ei lase mitte kedagi üle tema jõu vaevata.⁹

---

⁶ «Külvaja külvab sõna. Ja kes heasse mulda külvati, on need, kes sõna kuulevad ja omaks võtavad ja vilja kannavad kolmekümne- ja kuuekümne- ja sajakordselt.» (Mk 4:14.20)

⁷ Käesoleva tekstikäsitluse koostamise hetkel Lähis-Idas toimuvale mõeldes on judinaid tekitavalt selge, et Jeesuse ettekuulutused pole oma tõesusest ega aktuaalsusest kübetki kaotanud.

⁸ Küsimus, kuidas saab olla, et isegi Poeg ei tea omaenda naasmise aega, vaid Isa üksi, on vastatav õpetusega Jeesuse kahest loomusest: Jumalana on Ta Isaga üks (Jh 10:30) ning kõik Isa oma on ka Tema oma (Jh 17:10), ometi on Isa Temast kui inimesest suurem (Jh 14:28).

⁹ «Aga Jumal on ustav, kes ei luba teid kiusata rohkem, kui te suudate taluda, vaid koos kiusatusega valmistab ka väljapääsu, nii et te suudate taluda.» (1Kr 10:13)

Kui Jeesus ütleb, et majaisand võib tulla kas «õhtul või kesköö ajal või kukelaulu ajal või varahommikul» (Mk 13:35), siis sellega ei piira Ta oma tagasitulekut öise ajaga, vaid seegi on mõeldud rõhutama ärkvel ja valvel olemise nõuet, mis kehtib absoluutselt kõigile: «Aga mida ma ütlen teile, ütlen kõigile: Valvake!» (Mk 13:37)

Valvamine tähistab siin igal ajal valmis olemist – et Issand ei tuleks ootamatult –, ärkvel olemine aga pole mitte niivõrd valvamise sünonüüm, kuivõrd tähistab endale oma elust ausalt ja adekvaatselt aru andmist sarnaselt apostel Pauluse sõnadele Kirjas efeslastele: «Vaadake siis hoolega, kuidas te elate: mitte nagu arutud, vaid nagu targad, kasutades aega õigesti, sest päevad on kurjad. Seepärast ärge olge rumalad, vaid mõistke, mis on Issanda tahtmine.» (Ef 5:15–17) Ilmselt pole selles kontekstis juhuslik, et eelnevalt oli Jeesus kõnelenud armastuse kaksikkäsust (Mk 12:28–34), hoiatanud silmakirjalikkuse ja välise au taotlemise eest (Mk 12:38–40) ning kiitnud vaest lesknaist, kes oli pannud oma kehvusest templi aardekiristu kõik, mis tal oli (Mk 12:41–44).

Jeesuse jüngrid peavad järgima Tema eeskuju ka selles, et nemadki ei muretse Issanda naasmise päeva ega tunni üle, vaid on selleks alati valmis, teades, et see valmisolek – nii vaimselt kui moraalselt ärkvel olemine – pole vajalik mitte ainult Issanda tulemist ja sellega kaasnevat kohtumõistmist silmas pidades, vaid kuulub lahutamatuks ja hädavajalikuks Jeesuse jüngriks, Tema järgijaks olemise juurde. Teisiti öeldes: «tasu» Jeesuse poolt nõutud valvamise ja ärkvel olemise eest on seesama valvamine ja ärkvel olemine ise teadliku elamisena Issanda lakkamatus ligiolus ning Teda kogu oma olemusega armastades ja jäljendades¹⁰.

Jutluseks

Kirikuaasta eelviimast pühapäeva nimetatakse EELK Kirikukäsiraamatu järgi Valvamispühapäevaks, mil rõhutatakse «vaimulikku valvamist ja Kristuse tagasituleku ootust». Pühapäeva sissejuhatuses hoiatatakse, et «väsimise ja hooletuse oht on suur» ning et «inimene koduneb kergesti selle maailmaga ja unustab, et ta ei ela siin jäädavalt». Õige valvamine on käsiraamatu järgi «turvaline lootmine sellele, et Jumal viib oma alustatud hea töö meis lõpule».

Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on Valvamispühapäeva teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Ml 3:13–18) prohvet Malaki julgustav sõnum Jumala rahvale, et kuigi praegusel maailmaajastul kipub sageli kaduma vahe ülekohtuse ja õige, ülbe ja alandliku vahel, tuleb kord päev, mil Issand selle vahe taas selgelt nähtavaks teeb, ning siis saavad avalikuks ka nende nimed, kes on kantud Issanda «mälestusraamatusse».

---

¹⁰ γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ ὡς τέκνα ἀγαπητά – sõnasõnalt: «Saage nüüd Jumala imiteerijaiks nagu armastatud lapsed.» (Ef 5:1)

Valvamispuhapäeva teise tekstina on teisel lugemisaastal valida Epistli (Hb 3:12–15) ja Ilmutusraamatu lugemise (Ilm 22:10–17) vahel. Esimene neist hoiatab Jumalast taganemise eest ning ärgitab lõpuni kinni pidama «sellest, mis meil alguses oli» (Hb 3:14), s.t usust Kristusesse, kes on liha ja vere omaks võtnud ning oma surma kaudu kõrvaldanud «selle, kellel on võimus surma üle – see tähendab kuradi» (Hb 2:14). Ilmutusraamatu lõik pärineb raamatu viimasest peatükist, kus lisaks tulevase kirkuse kirjeldusele kõneldakse otsekohevalt ja karmilt ka nende saatusest, kes Jumala riigist oma ülekohtu ja rüveduse tõttu välja jäävad.

Puhapäeva Evangeelium algab Jeesuse sõnadega: «Vaadake ette, valvake, sest teie ei tea, millal see aeg on käes!» (Mk 13:33), ent kindlasti ei ole evangeeliumilugemise keskmes küsimus ajast, vaid valmisolekust, valvamisest ja ärkvel olemisest – kusjuures mitte ainult «selle aja» täitumist ja «maailma lõpu» saabumist silmas pidades, vaid kogu aeg kristlaseks olemise olemusliku osana. Niisiis ei tohiks jutluses keskenduda sellele, mis Jeesuse sõnul on ebaoluline – küsimusele Issanda naasmise päevast ja tunnist – , vaid sellele, mida tähendab olla kristlane. Jeesuse poolt kasutatud võrdpildile toetudes: elu kristlasena seisneb Issanda sulasena Tema saadud ülesannete täitmisel, eeskätt Temast sõna ja teoga ustavalt tunnistuse andmisel.¹¹

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Kirikuaasta lõpul kutsutakse meid mõtlema viimsetele asjadele, sealhulgas sellele, mida rahvasuus kutsutakse «maailma lõpuks». See on oluline, kuna me peame endale aru andma nii sellest, et meie elu siin maa peal ei kesta igavesti, kui ka sellest, et meie olemasolu ei lõpe ajaliku surmaga: meil seisab ees Jumala kohtu ette astumine nii isiklikult pärast surma kui ühes kogu inimkonnaga aegade lõpul. Ent mitte ainult kirik oma õpetusega, mitte ainult Pühakiri vastavate ettekuulutustega, vaid kogu meid ümbritsev maailm tuletab meile üha ja üha meelde nii meie kaduvust kui seda, kuivõrd väetid me oleme ühiskondlike vapustustega ja looduskatastroofidega silmitsi seistes. See on midagi, mis kipub täitma inimesi hirmuga, ajab neid meeletehetele ning paneb küsima mitte ainult kõige toimuva mõtte järele, vaid ka seda, millal see kõik ometi lõpeb.
2. Jeesus teadis väga hästi, et inimesed esitavad taolisi küsimusi ning ootavad võimalikult täpseid vastuseid. Sedasama tegid ka Jeesuse jüngrid, nii enne Tema kannatust ja surma kui pärast Tema ülestõusmist, isegi Tema taevasseinemisel. Paraku ei motiveerinud jüngreid seejuures mitte ainult armastus oma Issanda vastu, vaid pigem igatsus au järele, nagu kahtlemata ka hirm – samamoodi, nagu inimesi igal ajal. Jeesuse vastus ei vastanud jüngrite ootusele: Ta ei andnud neile teada ei

---

¹¹ Muide, pilti uksehoidjast võib kasutada kahetiselt: Jeesuse jüngrid ei pea mitte ainult ootama aega, mil naasvate Issandale uks avada, vaid peaksid olema need, kes avavad oma tunnistuse kaudu ukse Issanda kotta üha uutele Jeesuse järgijatele.

lõpusündmuste aega ega seda, mille järgi võiks üritada seda aega ette aimata, vaid kirjeldas mitmesuguseid maailma ja inimeste peale tulevaid sündmusi, mis on tuttavad igale sugupõlvele, kõigile aegadele, kinnitades, et seda päeva ja tundi, millal Tema oma kirkuses tagasi tuleb ning omad kõigist ilmakaartest kokku kogub, ei tea isegi Tema ega inglidki taevas, vaid üksnes Isa.

3. Jeesus ütles oma jüngritele – kõigi aegade jüngritele, s.t ka meile – midagi märksa olulisemat sellest, millal tuleb «maailma lõpp»: Ta manitses neid olema lakkamatult valmis, valvel ja ärkvel, s.t elama alati teadlikult Issanda ligiolus ja Tema eeskuju järgides. Jeesuse jüngrid peavad olema ärkvel nii vaimselt kui moraalselt – mitte ainult sellepärast, et nad tasu lootuses või karistuse kartuses oma Issanda tagasitulekut ootavad, vaid eeskätt sellpärast, et nad on Tema ning Ta hea ja armulise tahte ära tundnud ja tahavad seda järgida. Olulisimaks osaks Jeesuse järgimisest on Temast kogu oma eluga, nii sõna kui teoga ustavalt tunnistuse andmine, ka siis, kui sellega kaasneb tagakiusamine, muretsemata selle pärast, mida rääkida, ning palvetades, et Issand annaks jõudu pidada vastu kõigis katsumustes. Jeesus on meid oma kannatuste, surma ja ülestõusmise läbi lunastanud ning kõigile, kes Temasse usuvad, pääste ja igavese elu töotanud. Kui tahame järgida Tema eeskuju, siis ei peaks meile minema korda mitte niivõrd see, millal tuleb «maailma lõpp», kuivõrd see, mida teha, et võimalikult paljud inimesed võiksid Jeesuses inimkonnale kingitud lunastusest osa saada. Vastuse küsimusele, mida selleks teha, annab Jeesus ise: «Minge kõike maailma, kuulutage evangeeliumi kogu loodule! Kes usub ja on ristitud, see päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka.» (Mk 16:15j)